

Dar prorockva

I. Náčrt

Krátka osnova

1. Dar prorockva – Ef 4,8-13; 2 Pet 1,21; 1 Kor 14,3; Joel 2,28.29
2. Život a služba Ellen G. Whiteovej
3. Vzťah medzi EGW a Bibliou – Iz 8,20; 1 Kor 14,29.32; 1 Tes 5,19-21

Pri našom poslednom štúdiu sme hovorili o duchovných daroch. Povedali sme, že zdrojom duchovných darov je Boh, príjemcom je znovuzrodený kresťan. Správne pochopenie tejto skutočnosti pomôže veriacim ľuďom nezávidieť druhým ich schopnosti, ale tešiť sa z obdarovania každého Božieho dieťaťa a s radosťou vykonať pre Pána to, čo môžu vykonať oni.

Cieľom duchovných darov je pripraviť „svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela, až kým všetci nedospejeme k jednote viery a poznania Božieho Syna“. (Ef 4,12.13) Dary teda slúžia pre blaho, budovanie a rozvoj cirkvi. V tom-to zmysle možno povedať, že dary dostáva cirkev ako celok, nie jednotlivci. Ak je niekto obdarovaný určitou zvláštnou schopnosťou, nemusím sa trápiť, prečo nedokážem niečo podobné, ale môžem sa radovať z toho, že prostredníctvom neho Boh požehnáva aj mňa.

Z citovaného textu je tiež zrejmé, že duchovné dary sa budujú v cirkvi aktívne prejavovať až do druhého príchodu Ježiša Krista. V súvislosti s duchovnými darmi sa nikde nehovorí, že by sa niektorý z nich mal prestať prejavovať. Božou vôľou je, aby „očakávajúc zjavenie sa nášho Pána Ježiša Krista“, sme nemali „nedostatok v žiadnom dare milosti“. (1 Kor 1,7)

Stačí niekoľkokrát navštíviť prostredie CASD, alebo si prečítať niekoľko strán z ich literatúry, aby si človek uvedomil, aký dôležitý je pre adventistov dar prorockva. Pozrime sa teda, čo o tomto dare hovorí Biblia.

1. Dar prorockva – Ef 4,8-13; 2 Pet 1,21; 1 Kor 14,3; Joel 2,28.29

Podľa rozdelenia z predošlej lekcie môžeme dar prorockva zaradiť do skupiny „darov slova“.

V Starej zmluve je slovo „prorok“ často prekladom hebrejského slova „nabi“, čo znamená Boží hovorca, ten, kto hovorí v mene druhého. (2 Moj 7,1.2) Podobne aj z gréckeho slova „profēmi“ je možné odvodiť, že prorok je človek, ktorý hovorí za niekoho, alebo v mene niekoho iného. Výraz „vidiaci“ [po hebrejsky chozeh alebo tiež roeh] je ďalším označením pre človeka s prorockým darom. (Iz 30,10; 2 Sam 24,11; 2 Kráľ 17,13; 1 Sam 9,9) Tieto výrazy ukazujú na spôsob, akým proroci prijímali Božie posolstvá.

Všeobecne možno povedať, že prorok je človek, ktorý prijíma posolstvo od Boha a odovzdáva ho Božiemu ľudu. Proroci sa neustanovujú sami z vlastnej iniciatívy, lebo „nikdy z vôle človeka nepovstalo prorockvo, ale Duchom Svätým vedení hovorili svätí Boží ľudia“. (2 Pet 1,21; Jer 1,4-10) Prorokovanie v zmysle predpovedania budúcich udalostí nemusí byť hlavnou zložkou prorockej práce. Prorok je predovšetkým Boží hovorca. (Sk 11,27.28)

Podľa 1 Kor 14,3 má dar prorockva predovšetkým tri funkcie: vzdelávať (učiť), napomínať (radiť) a potešovať. Dar prorockva je teda zvláštna duchovná schopnosť, ktorú Duch Svätý dáva niektorým členom Kristovho tela, aby ich zmocnil prijímať posolstvá od Boha a sprostredkovať ich ďalej Božiemu ľudu.

Funkciu prorokov môžeme rozdeliť do troch kategórií. Sú proroci, ktorých funkcia bola predovšetkým **normatívna**. Túto funkciu mali jedine pisatelia Biblie, ako napríklad Izaiáš, Jeremiáš, Pavel, ktorých spisy boli zahrnuté do biblického kánonu. Spoločenstvo cirkvi rozoznalo charakter ich spisov za záväzný a autoritatívny pre všetkých ľudí vo všetkých dobách. Uzavretím kánonu SZ a NZ je táto funkcia prakticky ukončená.

Ďalšia funkcia prorokov bola **formatívna**. Túto funkciu plnili proroci, ktorí boli predstaviteľmi Božieho ľudu a tento ľud v určitom čase výrazne ovplyvnili alebo usmernili. Týchto prorokov možno ďalej rozdeliť na nepíšucich prorokov (Eliáš, Ján Krstiteľ) alebo píšucich prorokov. Ak títo proroci niečo napísali, ich spisy (niektoré alebo všetky) mohli byť zaradené do kánonu (napríklad Mojžiš, Józua). Ak však mali len lokálny a časový význam, do kánonu zaradení byť nemuseli. Takúto funkciu mali prorocké spisy Nátana, Gáda, Achiáša a Idu. (1 Par 29,29; 2 Par 9,29) Každý prorok, ktorého funkcia bola normatívna, mal aj funkciu formatívnu, ale nie každého proroka s formatívnou funkciou musíme nevyhnutne zaradiť medzi prorokov kánonických, t.j. s normatívnou funkciou.

Tretia funkcia prorokov je **informatívna**. To znamená, že v určitom čase a na určitom mieste proroci vyučujú, napomínajú a potešujú veriacich jednotlivcov alebo celé spoločenstvo veriacich. (1 Kor 14,3) V prvotnej cirkvi plnili takúto funkciu Agabus (Sk 11,27.28), Barnabáš (Sk 13,1) a štyri dcéry Filipove (Sk 21,9). Každý prorok s funkciou normatívnou a formatívnou plní aj funkciu informatívnu. No nie každý, kto pre miestny zbor plní funkciu informatívnu, bude mať funkciu formatívnu pre celú cirkev v určitom čase, či funkciu normatívnu pre celú cirkev v priebehu dejín. Výskumy ukazujú, že dar proroctva má v súčasnej pobiblickej dobe asi 6 – 8 % veriacich, teda asi toľko, koľko dar evanjelizácie. Ak títo kresťania svoj dar odhalia a používajú, sú veľkým prínosom pre život svojho, alebo aj viacerých zborov.

Podľa čoho zistíme, či má človek pravý dar proroctva? Zrejme najdôležitejší je súlad s Písmom. (Iz 8,20) Ak je prorok vedený Duchom Božím, jeho učenie musí byť v súlade s učením Biblie, pretože Boh si nebude protirečiť. Do tejto kategórie patrí aj požiadavka apoštola Jána: „Každý duch, ktorý vyznáva, že Ježiš Kristus prišiel v tele, je z Boha. Žiaden duch, ktorý nevyznáva Ježiša, nie je z Boha.“ (1 Ján 4,2.3) Samozrejme, znamená to viac, než len veriť, že Ježiš skutočne žil. Znamená to veriť tomu, čo Biblia o Kristovi učí. Skutočný prorok teda bude veriť v inkarnáciu a plné človečenstvo Ježiša Krista, veriť v jeho narodenie z panny, bezhriešny život, zmierujúcu smrť, jeho vzkriesenie a nanebovstúpenie, veľkňazskú službu v nebesiach a druhý príchod v sláve.

Ďalším poznávacím znamením je výrok Ježiša: „Po ich ovoci ich poznáte.“ (Mat 7,16.20) Upozorňuje nás na dôsledky, ktoré prináša služba proroka. Bohom vedená služba prinesie pozitívne výsledky. Samozrejme, vyžaduje si to určitý čas. Niekedy je ťažké rozpoznať, či je prorok v súlade s Písmom. Boh často používa proroka, aby najprv niečo zbúral a potom niečo nové postavil. Celkové pôsobenie pravého proroka je však vždy kladné – nebúra bez toho, aby niečo nepostavil.

Posledné a zrejme najťažšie aplikovateľné znamenie je splnenie proroctva. (Jer 28,9) Treba si uvedomiť, že prorok, aby bol prorokom, nemusí nič predpovedať, nemusí robiť nijaké zázraky. Okrem toho, splnené proroctvo samo osebe ešte neznamená, že niekto je pravým prorokom. (5 Moj 13,1-3)

Podobne, ani nesplnené proroctvo samo osebe nie je jednoznačným dôkazom falošného proroka. Jeho proroctvo mohlo byť „podmieneným proroctvom“, čo znamená, že jeho splnenie záviselo od postoja a reakcie ľudí. (Jon 3,4; Jer 18,1-11)

Splnenie jedného z poznávacích znamení teda ešte neznamená, že niekto je pravým Božím prorokom. Je to práve kumulácia všetkých poznávacích znakov, ktorá nám potvrdí, že Boh si človeka používa zvláštnym spôsobom.

Pri čítaní Biblie zistíme, že proroci sa nezaujímali len o vierouku, ale aj o sociálnu nespravodlivosť, kritizovali úpadkovú kultúru, exkluzivizmus a prílišnú závislosť od materiálnych vecí. Ámos a Jeremiáš upozorňujú na správne zaobchádzanie s chudobnými a utláčanými. (Ám 5,24; Jer 7,1-34) Proroci varovali, že ortodoxia (správne učenie) bez ortopraxie (správneho konania) nemá pred Bohom žiadnu hodnotu.

V súvislosti s darom proroctva musíme pamätať na dve veci. Dar proroctva nebol daný preto, aby nahradil Bibliu. Nie je to náhrada za štúdium Písma, ani skratka k pochopeniu jeho významu. Na druhej strane ignorovať legitímny dar znamená popierať, že Boh môže mať aj dnes priamy odkaz pre svoj ľud. Biblia nás upozorňuje, že keď nebolo proroka, pre Božie deti nastala smutná a ťažká doba. (Prísl 29,18) Absenciu prorockého daru Jeremiáš stotožňuje s bezzákonosťou. (Plač 2,9)

Dar proroctva neplní svoju funkciu: (1) ak jeho nositeľ hovorí proti Písmu (1 Kor 14,32); (2) ak si nárokuje väčšiu autoritu ako má Písmo, alebo (3) ak nepripúšťa, že Boh si môže použiť aj iných kresťanov, aby oslovil svoje deti.

1 Kor 14,29 ukazuje, že prorok sa vo svojom pochopení Božieho posolstva môže myliť. Pravý prorok bude otvorený tomu, aby spoločenstvo veriacich použilo dar rozlišovania a posúdilo, či jeho chápanie Božieho posolstva je v súlade s celkovým zjavením Písma. (1 Kor 14,32; 1 Tes 5,20.21) Skutočný prorok sa necíti ohrozený, ak je jeho učenie preverované Bibliou (Sk 17,11), naopak, chce byť Písmom usmernený, uzná prípadné omyly a prijíma potvrdzujúcu autoritu cirkvi. (Jer 28) Ak sú duchovné dary určené na službu cirkvi, dar proroctva vyžaduje, aby tento dar (ako aj každý iný) cirkev rozpoznala a prijala, pretože inak pre cirkev stráca svoju účinnosť.

2. Život a služba E. G. Whiteovej

Adventisti s.d. veria, že novodobým naplnením zaslúbenia z Joel 2, 28-31 je tiež život a dielo Ellen Gould Whiteovej. Uvedieme niekoľko základných informácií z jej života. Narodila sa 26. 11. 1827 v Gorham, v štáte Maine (USA) ako posledné z ôsmich detí Roberta a Eunice Harmonovcov. Ellen, spolu so sestrou Elisabeth, sa narodila ako dvojča. Keď mala deväť rokov, utrpela vážny úraz. Spolužiačka jej hodila kameň do tváre. V dôsledku toho chodila do školy len tri roky.

Vo veku 12 rokov (1840) prežila obrátenie a bola pokrstená v metodistickej cirkvi. Pretože však prijali názory Williama Millera, celá ich rodina bola neskôr (1843) vylúčená. Patrila k tým, čo 22. 10. 1844 prežili veľké sklamanie. V roku 1846 sa vydala za Jamesa Whitea, mladého adventistického kazateľa, ktorý bol od nej o šesť rokov starší. Mali spolu štyroch chlapcov, dvaja z nich sa dožili dospelého veku a stali kazateľmi CASD. Spolu s manželom patrila k zakladateľom cirkvi ASD a neúnavne pracovala v ťažkých začiatkoch rozvoja jej organizácie. Nikdy však v cirkvi nezastávala žiaden úrad.

Po smrti Jamesa (1881) pokračovala vo svojej práci ešte tridsaťštyri rokov. Jej pôsobnosť mala medzinárodný dosah – v rokoch 1885–1887 pracovala v Európe, 1891-1900 v Austrálii. Po návrate do USA žila v Californii, kde 16. 7. 1915, vo veku osemdesiatšedem rokov, zomrela.

Počas svojho života vystupovala na verejnosti, napísala niekoľko desiatok kníh a viac ako 4500 článkov do rôznych cirkevných časopisov. Jej spisy, ktoré boli písané ručne, obsahujú vcelku asi 100 000 strán. V priebehu života mala asi 2000 vídení. Prvé v decembri 1844, vo veku 17 rokov, niekoľko týždňov po veľkom sklamaní, posledné v marci 1915. V neskoršom veku videnia neboli verejné, ale v noci počas spánku. Sama si nikdy nenárokovala na titul proroka, aj keď nenamietala, keď ju iní tak nazývali.

Jedným z najpresvedčivejších dôkazov o prorockom dare E. G. Whiteovej bolo pre prvých adventistov to, že keď sa cirkev držala jej rád, prosperovala, keď ich ignorovala, trpela. Vo všetkom, čím sú adventisti dnes známi, je možné rozoznať jej vplyv. Svojho manžela nabádala, aby začal s publikačnou činnosťou, podporovala systém cirkevných škôl až po univerzity, podporovala rozvoj misií v iných krajinách sveta, bola propagátorkou zdravotnej reformy a zakladania lekárskeho sanatórií.

Viac ako 150 rokov na ňu adventisti aplikovali všetky poznávacie znamenia proroka. Za to obdobie sa mnohokrát presvedčili, že v jej diele Boh pôsobil zvláštnym spôsobom, preto ju môžu považovať za proroka.

3. Vzťah medzi EGW a Bibliou

Azda najpálčivejšou otázkou, nielen pre adventizmus v priebehu dejín, ale aj pre ten súčasný, je otázka: Aký vzťah majú spisy EGW k Biblii?

Cirkev adventistov sa vždy pokladala za protestantskú cirkev. Preto prijímame nielen zásady „sola gratia“ (jedine milosťou) a „sola fide“ (jedine vierou), ale samozrejme aj „sola Scriptura“ (jedine Písmo). Veríme, že „Písmo sväté je neomylným zjavením Božej vôle. Je meradlom povahy, skúšobným kameňom skúseností, spoľahlivým zjavením učenia a vierohodným záznamom o Božích skutkoch v dejinách“. (ZVV 1)

Keď veríme, že v diele E. G. Whiteovej sa prejavil prorocký dar, neznamená to, že jej spisy sú na rovnakej úrovni ako Biblia.

E. G. Whiteová nabádala adventistov k osobnému štúdiu Biblie, pretože to považovala za najvyššiu povinnosť každého veriaceho človeka. (5T 686; GC 598) Písmo je nepostrádateľným zdrojom poznania Boha. Obsahuje všetko, čo potrebujeme vedieť pre spasenie. (CT 448; 8T 286) O svojich spisoch EGW hovorí, že „neprinášajú nové svetlo, ale majú zdôrazniť pravdy, ktoré už inšpirácia zjavila“. (5T 663)

Svoje spisy označila za „menšie svetlo“, ktoré má viesť k „väčšiemu svetlu“, to znamená k Biblii. Zmyslom jej spisov je pomôcť členom cirkvi doceniť praktický význam Biblie v každodennom živote tým, že ako prorok zdôrazňuje, vykladá a aplikuje jej obsah.

Jej spisy však nemajú kánonickú autoritu. Považujeme ju za proroka s formatívnou funkciou. V náboženských veciach má prvé a posledné slovo Biblia. Ona je najvyššou normou, ktorá hodnotí všetko ostatné – aj duchovné dary, teda aj dar proroctva.

Ak chceme byť verní Písmu, budeme otvorení daru proroctva, lebo Písmo hovorí, že ho môžeme očakávať stále, až do doby konca. Adventistickí priekopníci radi zdôrazňovali: Dar proroctva prijímame práve preto, že prijímame celú Bibliu – teda aj tie časti, ktoré hovoria o „trvalom“ prorockom dare.

Prijímať dar proroctva však neznamená dávať ho na rovnakú úroveň s Bibliou. Ak je pre nás autorita Písma skutočne tou najvyššou, potom Biblia bude pre nás primárnym objektom štúdia a naše vieroučné postoje budeme zdôvodňovať priamymi odkazmi na Písmo.

II. Výkladové poznámky

1. Aj keď proroci môžu mať funkciu normatívnu, formatívnu alebo informatívnu, v kvalite ich inšpirácie nie je nijaký rozdiel. Neexistujú nejaké stupne inšpirovanosti. Nie je možné povedať, že tento prorok je inšpirovaný viac, tamten menej. Buď prorok Bohom inšpirovaný je, alebo nie je. To, že je inšpirovaný, však ešte neudáva, akú funkciu v Božom ľude má.

2. Treba si všimnúť rozdiel medzi prorokmi v Starej a Novej zmluve. Po smrti Mojžiša a Józua, vodcov izraelského národa, si Boh za vodcov národa vyvolil charizmatické osobnosti. Sú nazvaní sudcami, podľa najvýznamnejšieho aspektu ich práce. Po určitom čase však Izraelci začali byť nespokojní. Pretože okolité národy mali kráľov, aj oni sa

rozhodli pre inštitúciu kráľa. (1 Sam 8) Od tej doby najvyššiu funkciu v národe nezastávala vnímavá osobnosť určená Bohom, ale podľa dedičné-ho práva najstarší syn.

Kráľ, ktorý bol najvyššou politickou autoritou, bol neraz v pokušení konať ako najvyššia autorita aj v náboženskej oblasti. Preto Pán Boh zaviedol úrad proroka. Prorok bol Božím hovorcom a často protiváhou kráľa (Samuel-Saul; Nátan-Dávid; Eliáš-Achab).

V tejto situácii mali starozmluvní proroci nesmiernu zodpovednosť – hovorili a písali slová absolútnej autority (tie museli byť v súlade s predchádzajúcim Božím zjavením, zákonom). Ich spisy sa stali druhou časťou starozmluvného kánonu. Ich formulácia: „Takto hovorí Hospodin...“ uvádzala priame Božie slová. Neveriť týmto prorokom a zavrhnúť ich slová znamenalo neveriť Bohu a zavrhnúť ho. (5 Moj 18,19; 1 Sam 8,7; 1 Kráľ 20,36)

Priamym novozmluvným pokračovaním prorokov sú apoštolovia. (1 Kor 2,13; 14,37; 2 Kor 13,3; 2 Tes 2,13; 2 Pet 3,2) Podobne ako mali proroci výsadné postavenie vo vzťahu k Bohu, z čoho vyplývala aj ich autorita, apoštolovia mali výsadné postavenie vo vzťahu ku Kristovi. Keď chcú apoštolovia zdôrazniť svoju autoritu v cirkvi, nikdy nepoužívajú titul prorok, ale apoštol. (Rim 1,1; 1 Kor 1,1; 1 Pet 1,1; 2 Pet 1,1; 3,2; Gal 1,1; Ef 1,1) Oni boli zväčša pisateľmi NZ. Éra apoštolov sa skončila v prvom storočí, dar apoštolstva (zakladania zborov na nových územiach) však pretrváva naďalej.

Tento posun (z prorokov na apoštolov) je zapríčinený posunom vo význame slova, ktorý nastal v spoločnosti v priebehu storočí. „Prorokovať“ už neznamena hovoriť slová absolútnej autority, ale vyjadriť to, čo bolo človeku zjavené. (Tít 1,12; Luk 22,64; Ján 4,19)

Autorita proroka v NZ je daná tým, do akej miery túto autoritu cirkev uznáva. (Sk 21,4; 21,10.11; 1 Kor 11,5 – ženy môžu prorokovať, ale nie učiť; 1 Kor 14,29-31) Slová proroka nenahradzujú slová Písma. (1 Kor 14,36-38) Keďže dar proroctva je Boží dar pre cirkev, bez uznania cirkvou človek nemôže byť prorokom. Na cirkvi spočíva zodpovednosť „skúmať duchov“ a „proroctvom nepohrdáť“. (1 Ján 4,1; 1 Tes 5,19.20) Prorok má byť zas ochotný podriať sa úsudku cirkvi. (1 Kor 14,29.32.33)

3. Ježiš varuje svojich nasledovníkov pred falošnými prorokmi. (Mat 24,24) To, že ich nevaruje pred prorokmi všeobecne naznačuje, že aj v dobe konca môžeme očakávať pravých prorokov. Cirkev si má však dávať pozor na falošných prorokov.

Termín „Duch prorocký“ sa nachádza v Biblii len raz – Zj 19,10. Z porovnania Zj 12,17 a 19,10 je zrejmé, že Duch prorocký bude v Božej cirkvi ostatkov pôsobiť v čase konca. Keď porovnáme Zj 22,9 a 19,10 vidíme, že Duch prorocký pracuje prostredníctvom prorokov. Potvrdzuje to aj 2 Pet 1,21: „Lebo nikdy z vôle človeka nepovstalo proroctvo, ale Duchom Svätým vedení hovorili svätí Boží ľudia.“ Výraz Duch prorocký sa teda vzťahuje na posolstvá, ktoré proroci vyjadrili ústne alebo písomne pod vplyvom zvláštnej inšpirácie Ducha Svätého.

Božia verná cirkev doby konca sa teda vyznačuje vyváženým vzťahom medzi vierou a poslušnosťou, a to na základe toho, že berie vážne Božie inšpirované slovo, či už ho Boh poslal prostredníctvom starých alebo súčasných prorokov.

III. Praktické dôsledky

Nová zmluva vyzýva veriacich, aby skúmali prorocké nároky ľudí, ktorí tvrdia, že majú dar proroctva. Pavel nás vyzýva, aby sme sa vystríhali skepticizmu (1 Tes 5,19-23), pretože potom nám Boh ťažko môže povedať niečo nové. Ján zase varuje, aby sme sa vyhli ľahkovernosti (1 Ján 4,1) a nepovažovali každého za proroka.

Máme sa presvedčiť, či sú posolstvá od Boha – ak áno, tak ich máme prijať. Pravý dar proroctva je nutné prijať. Nesmieme však zabúdať, že existujú aj falošní proroci. (Mat 24,24)

Boh dáva dar proroctva tak mužom, ako aj ženám, bez ohľadu na vek a postavenie. (Sk 2,17; 13,1; 21,9) Dar proroctva sa týka predovšetkým učenia, napomínania a potešovania. (1 Kor 14,3)

Ako veriaci ľudia, ktorí sa pýtajú na „slovo Božie“, urobíme dobre, ak nebudeme ignorovať žiadne posolstvo, ktoré je jednoznačne od Pána. Držme sa Jozafatových slov z 2 Par 20,20: „Verte v Hospodina, svojho Boha, a obstoňte! Verte jeho prorokom a bude sa vám dariť!“